

Tentoonstelling
Becoming Overtaci
27 januari – 14 mei 2023

De tentoonstelling *Becoming Overtaci* onthult het verbazingwekkende verhaal van de kunst en het leven van de Deense kunstenaar Overtaci. Een buitengewoon kunsthistorisch verslag dat zich afspeelt in de periferie van de Cobra-beweging (1948-1951).

Overtaci (1894 – 1985, geboren als Louis Marcussen) was een opmerkelijke kunstenaar wiens artistieke oeuvre nauw verweven was met haar eigen, radicale levensverhaal. Haar werk stijgt uit boven elke conventionele categorisering zoals expressionisme, surrealisme of art brut. Haar werk bevraagt thema's die ook vandaag de dag zeer actueel zijn, zoals machtsverhoudingen, tolerantie en identiteit. Overtaci was een begaafd kunstenaar en autodidact, een dichter, een wereldreiziger, een intellectueel, een psychiatrisch patiënt, een dromer en nog veel meer. Haar bijzondere schilderijen, beeldhouwwerken, werken op papier en muurschilderingen omvatten haar hele wereld. Ze leefde letterlijk in en met haar kunst.

Overtaci

Overtaci was de naam die ze zichzelf gaf toen ze in 1929 onder dwang werd opgenomen op de psychiatrische afdeling van het Risskov Ziekenhuis in Aarhus. Nadat schizofrenie bij haar werd vastgesteld, bracht ze de rest van haar leven door als inwonende patiënte. De naam Overtaci kan worden vertaald als 'hoofdpatiënt', een afgeleide van *overtossi* in het Jutlandse dialect, *overtosse* in het Deens.

Centraal in het werk van Overtaci staat het concept van metamorfose en transformatie. Ze had de behoefte om de wereld om haar heen letterlijk te veranderen in haar eigen universum en in een mooiere plek: zij maakte grootse plannen om niet alleen haar eigen kamer en meubels te beschilderen, maar het hele ziekenhuis. Gedurende de 56 jaar dat Overtaci in het psychiatrisch ziekenhuis woonde, kreeg ze een grote vrijheid om zich als kunstenaar te ontwikkelen. Ze leefde in een voortdurend proces van kunst maken, haar manier van verwerken, zijn en ademen. Ze geloofde sterk in het boeddhisme, animisme en in reïncarnatie. Haar vele vorige levens waren haar belangrijkste bron van inspiratie.

In het begin van de jaren vijftig maakte Overtaci het sterke verlangen kenbaar om de transitie te maken naar vrouw en vroeg een geslachtsveranderingsoperatie aan. Dit werd haar geweigerd, waarop zij uiteindelijk het heft in eigen hand nam en zichzelf in 1954 amputeerde. Hierna voltooiden de artsen de operatie operatief.

Overtaci transformeerde haar kamer van 12 vierkante meter in een uitbundig, denkbeeldig universum. Naast haarzelf werd het bewoond door dieren en langwerpige katachtige vrouwelijke hybriden op hoge hakken die de wereld onderzochten, zeilden, vlogen, dansten en fietsten. Deze hybriden waren overal, sierden elke centimeter van de muren als reusachtige uitsneden, als kleine sculpturen of in schilderijen. Ze leken op levensgrote poppen en wezens en waren de zielsverwanten, zusters, metgezellen en levensgetuigen van de kunstenaar die met hen samenleefde in een gecombineerde studio, slaap- en woonkamer. Deze meeslepende, surrealistische fantasiewereld was het echte leven van

Ovartaci.

Ontdekking

Ovartaci ontmoette in 1952 de veelgeprezen Deense Cobra-kunstenaar Asger Jorn. Op dat moment was Jorn opgenomen in het sanatorium van Silkeborg. Hij was geïnteresseerd in kunst gemaakt door psychiatrische patiënten en raakte volledig in de ban van de intelligentie en de artistieke activiteiten van zijn leeftijdsgenoot. Hij was zo onder de indruk van Ovartaci's betoverende werk dat hij haar uitnodigde om in Parijs te exposeren. Ovartaci sloeg de uitnodiging af, maar Jorn zorgde er wel voor dat haar werk naar kunstenaar Jean Dubuffet werd gestuurd. Hij nam twee van haar werken op in zijn persoonlijke collectie die later de basis vormde van Collection de l'Art Brut in Lausanne. Lange tijd was de verificatie van deze twee werken een onopgelost mysterie, omdat ze niet in de database van het museum terug te vinden waren. Tot gast-curator Naja Rasmussen in juli 2022 tijdens het onderzoek en samenstellen van de tentoonstelling *Becoming Ovartaci* ontdekte dat de werken waren gearhiveerd onder de naam 'Gonzales', en niet Ovartaci. Een naam die Ovartaci regelmatig gebruikte.

Revelatie van Biënnale van Venetië

In 2022 kreeg Ovartaci, zevenendertig jaar na haar dood, grote internationale bekendheid als onderdeel van de 59ste Biënnale van Venetië 2022 met de tentoonstelling *The Milk of Dreams*. Sommigen noemden Ovartaci zelfs de openbaring en grootste vondst van het jaar.

Met meer dan 70 schilderijen, tekeningen en sculpturen laat *Becoming Ovartaci* in het Cobra Museum bezoekers kennis maken met de kunstenaar Ovartaci. De tentoonstelling is tot stand gekomen in samenwerking met het Ovartaci Museum in Aarhus in Denemarken. Het merendeel van de getoonde werken zijn bruiklenen van particuliere verzamelaars die nog niet eerder aan het publiek werden getoond. Ook de twee kunstwerken die vorig jaar juli werden herontdekt in *Collection l'Art Brut* zijn vanaf 27 januari 2023 te zien in *Becoming Ovartaci*.

Gast-conservator Naja Rasmussen

Becoming Ovartaci is gecureerd door Naja Rasmussen, hoofdconservator bij Kunstmuseum Brandts in Odense, Denemarken. Daarvoor was zij hoofdconservator bij ARKEN, Museum voor Moderne Kunst in Ishøj. Zij heeft talrijke wetenschappelijke artikelen over moderne en hedendaagse kunst gepubliceerd in Deense en internationale catalogi en kunstpublicaties.

Viering Cobra 75

In 2023 is het 75 jaar geleden dat de revolutionaire Cobra-beweging werd opgericht in Parijs. Het Cobra Museum voor Moderne Kunst in Amstelveen viert dit jubileumjaar met een groots tentoonstellingsprogramma. Cobra (1948-1951) was een internationale beweging van jonge, vooruitstrevende kunstenaars die kleurrijke, expressief-spontane kunst maakten. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog veroorzaakten zij een revolutie: een doorbraak in de moderne kunst die tot op de dag van vandaag doorwerkt in kunstopvattingen en kunstuitingen. De naam Cobra is een samenstelling van: Copenhagen, Brussel en Amsterdam. De hoofdsteden waar de oprichters van deze kunstenaarsgroep vandaan kwamen. Zo kwam Jorn uit Denemarken, Dotremont en Noiret uit België, Appel, Corneille en Constant uit Nederland. Naast deze grote namen maakt het Cobra Museum zich sterk voor een inclusieve benadering van de Cobra-beweging en rekt met regelmaat de traditionele Cobra-canon op. In 2019 was er bijvoorbeeld een grote tentoonstelling "Nieuwe Nuances" speciaal gewijd aan vrouwelijke kunstenaars in en rondom Cobra.

De tentoonstelling *Becoming Ovartaci* is onderdeel van het jubileumjaar Cobra 75 en vormt samen met de tentoonstellingen *Wij kussen de aarde. Deense moderne kunst 1934-1948* en *Je est un autre. Ernest Mancoba en Sonja Ferlov* een drieluik over Deense moderne kunst. Bij deze drie tentoonstellingen verschijnt een rijk geïllustreerde catalogus samengesteld door

de gastconservatoren en tweetalig (Nederlands en Engels) uitgegeven door Waanders Uitgevers. Het boek *Wij kussen de aarde* is o.a. verkrijgbaar in de museumshop van het Cobra Museum.

Met dank aan

Het jubileum programma Cobra 75 is mede mogelijk gemaakt door onze partners en genereuze steunverleners. We bedanken in het bijzonder de gemeente Amstelveen, VriendenLoterij, Trebbe, BPD, Rabobank Amstel & Vecht, Hizkia, Prins Bernhard Cultuurfonds, Ny Carlsberg fondet, Ambassade van Denemarken, KEIM en de Cobra Business Club.